OIKEUSMINISTERIÖ

Lainvalmisteluosasto
LsN Mari Aalto

MUISTIO
7.11.2017

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

ULOSOTTOON LIITTYVIEN TYÖLLISTYMISEN KANNUSTINLOUKKUJEN PURKAMINEN (HE 150/2017 VP)

1. Esityksen sisältö

Esityksessä ehdotetaan, että vähintään 258 päivältä työttömyysetuutta saaneet ulosottovelalliset olisivat suoraan pyyntönsä perusteella oikeutettuja saamaan lykkäystä palkan ulosmittaukseen, jos he työllistyessään ovat tulorajaulosmittauksen piirissä. Siten nykyinen harkinnanvarainen mahdollisuus lykkäyksen antamiseen muutettaisiin näiltä osin velallisen oikeudeksi. Ulosottomies voisi kieltäytyä lykkäyksen myöntämisestä ainoastaan, jos velalliselle on jo aiemmin myönnetty lykkäys ja uuden lykkäyksen antaminen vaarantaisi olennaisesti velkojan maksunsaantioikeuden. Työttömyyden kestoa koskeva edellytys vastaisi noin vuoden työttömyyttä, mutta menettelyn yksinkertaistamiseksi edellytys sidottaisiin työttömyysetuuden maksupäiviin. Lykkäys kestäisi puolet työsuhteen kestosta, kuitenkin enintään kuusi kuukautta.

Sellaisten velallisten osalta, jotka eivät ole ehtineet saada työttömyysetuutta 258 päivältä tai joiden palkka ylittää tulorajaulosmittauksen rajan, esityksessä ehdotetaan, että ulosmittauksen lykkäys säilyisi nykyiseen tapaan harkinnanvaraisena. Lykkäys kestäisi tällöin enintään puolet työsuhteen kestosta, ei kuitenkaan yli neljää kuukautta.

Esityksessä ehdotetaan myös, että luonnollisen henkilön säännönmukaisesta elinkeinotulosta voitaisiin jättää ulosmittaamatta pääsäännön mukaista viittä kuudesosaa suurempi määrä sen perusteella, että velallinen ryhtyy elinkeinonharjoittajaksi pitkän työttömyyden jälkeen.

2. Esityksen vaikutukset

Esityksen työllisyysvaikutusten arviointi on vaikeaa, sillä aiemman empiirisen tutkimuksen puutteen vuoksi työttömien ulosottovelallisten reagointia taloudellisiin kannustimiin tunnetaan heikosti. Esityksen työllisyysvaikutus on todennäköisesti alle tuhat henkilöä vuodessa. Työllisyysvaikutusten johdota vuotuinen nettosäästö julkiselle taloudelle olisi alle 7 miljoonaa euroa.

Velkojien saatavia arvioidaan jäävän perimättä vuosittain 1,3–6,7 miljoonaa euroa. Tältä osin kysymys ei olisi saatavan lopullisesta menetyksestä, vaan enimmäkseen täytäntöönpanon siirtymi-

sestä myöhempään ajankohtaan. Vastaavasti esityksellä ei arvioida olevan mainittavia pitkän tähtäimen vaikutuksia julkisvelkojien kertymiin.

Ulosoton tietojärjestelmään tulisi tehdä muutoksia, joista seuraa 20 000–40 000 euron suuruinen kertakustannus. Uudistus hoidetaan valtiontalouden kehyspäätösten ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen puitteissa.

Esitys vaikuttaisi myönteisesti velallisten asemaan, koska he saisivat tuntuvan kannustimen työn vastaanottamiseen sekä helpotusta esimerkiksi työnteon aloittamisesta aiheutuvien kertakustannusten kattamiseen. Esityksellä ei olisi velallisten kannalta haittavaikutuksia. Lykkäyskuukaudet eivät aiheuta velalliselle varattomuusestettä, ja velallinen, joka haluaa esimerkiksi korkojen kertymiseen liittyvistä syistä maksaa ulosottovelkaansa mahdollisimman nopeasti, voi jättää pyytämättä lykkäystä tai pyytää sitä säädettyä enimmäiskestoa lyhempänä.

Elinkeinotulon ulosmittausta koskevan muutoksen vaikutusten ulosmittauksen määrään arvioidaan olevan vähäisiä, sillä elinkeinotoimintaa aloitettaessa elinkeinotulon määrä jää yleensä pieneksi. Yhdessä muiden yrittäjyyteen kannustavien toimenpiteiden, kuten valmisteilla olevan työttömyysturvalain muutoksen kanssa sen arvioidaan vaikuttavan myönteisesti työttömien halukkuuteen työllistää itsensä elinkeinonharjoittajina.

3. Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.